

بررسی ارتباط میان نگرش های مطالعه دانش آموزان ابتدایی و وضعیت نوشتاری آنها

محسن امیری دهکردی^۱، احمد غضنفری^۲

^۱ دانشجوی دکترای روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شهرکرد، ایران

^۲ عضو هیئت علمی گروه روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شهرکرد، ایران

نام نویسنده مسئول:

محسن امیری دهکردی

چکیده

هدف این مطالعه بررسی ارتباط میان نگرش مطالعاتی دانش آموزان ابتدایی و وضعیت نوشتاری آنها و تعیین این که تا چه اندازه نگرش های مطالعاتی دانش آموزان می تواند وضعیت نوشتاری آنها را پیش بینی کند. ۴۱۵ دانش آموز از ۶ مدرسه ابتدایی در شهرکرد در این مطالعه شرکت کردند. دانش آموزان به صورت تصادفی انتخاب شدند. در این مطالعه نگرش مطالعاتی و وضعیت نوشتاری برای گردآوری داده ها و پاسخ به سوالات پژوهش به عنوان معیار انتخاب شدند. در این مقاله از مدل همبستگی استفاده شده است. تحلیل ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که رابطه مثبت معناداری میان نگرش مطالعاتی دانش آموزان و وضعیت نوشتاری آنها وجود دارد. همچنین مشخص گردید که نگرش مطالعاتی دانش آموزان یک عامل پیش بینی کننده برای وضعیت نوشتاری آنها است.

واژگان کلیدی: نگرش مطالعاتی، وضعیت نوشتاری، آموزش ابتدایی، همبستگی.

مقدمه

تدریس زبان به عنوان یک مهارت کلی مورد توجه قرار می‌گیرد و شامل فعالیت‌هایی است که منجر به بهبود ویژگی‌های شناختی، عاطفی و جنبشی دانش‌آموزان می‌گردد. از این رو، هدف آموزش زبان اول در مدارس ابتدایی اطمینان از این است که مهارت‌های زبانی (مهارت شنیداری، نوشتاری، سخن گفتن و نوشتار) به شیوه‌ای بسیار اثربخش و کارشناسانه مورد استفاده قرار می‌گیرد. مهمترین مولفه به منظور فراگیری این مهارت‌ها به وسیله‌ی دانش‌آموزان برنامه درسی است.

بر اساس آزمون‌های بین‌المللی انجام شده مانند PIRLS، سطح درک مطالعاتی دانش‌آموزان ایران زیر سطح استانداردهای بین‌المللی است. به دلیل شکست‌های علمی دانش‌آموزان در آزمون‌های بین‌المللی، سیستم آموزش مورد تجدید نظر قرار گرفت و برنامه درسی مدارس ابتدایی در راستای پیشرفت‌های آموزش بین‌المللی و به منظور گسترش مهارت‌های تحصیلی دانش‌آموزان مانند نوشتار و مطالعه مورد تجدید نظر قرار گرفت. این برنامه تحصیلی جدید به طور خاص بر توسعه مهارت‌های نوشتاری و مطالعاتی دانش‌آموزان به شیوه یکپارچه تمرکز دارد تا موجب شود تا دانش‌آموزان بتوانند مهارت‌های نوشتاری و مطالعاتی را در زندگی روزمره خود بهبود بخشند.

به عقیده آلن و برتون [۱] مطالعه، فرایند پیچیده‌ای است که برای اهداف مختلف و در زمینه‌های متنوع می‌باشد. خواندن یک فرآیند روانشناختی می‌باشد که با بازنمایی‌های متنی زبان شناسی که به وسیله‌ی نگارنده تدوین می‌شود آغاز می‌شود و با معانی که خواننده ایجاد می‌کند به پایان می‌رسد [۲] و در این زمینه بیان کردند که در ارتباطات مبتنی بر زبان، نه صداها و نه کلمات مطرح نمی‌باشند و واحد‌های اولیه ارتباطات زبانی، متن‌ها هستند و افراد در ارتباطات با یکدیگر از متن استفاده می‌کنند. به این منظور ایجاد مهارت‌های زبانی نه تنها به تسلط بر مطالعه نیاز دارد بلکه افراد را ملزم می‌سازد تا به صورت اثربخش آنچه را که مطالعه می‌کنند را بنویسند. علاوه بر این باید بر توسعه مهارت‌های نوشتاری و همچنین مهارت‌های مطالعاتی در برنامه درسی دقت شود. نوشتار را به عنوان بیان احساسات، تفکرات، نیازها و خواسته‌ها و رویدادها بر اساس نمادهای خاص مبتنی بر قواعد تعیین شده تعریف می‌کنند و از این لحاظ نوشتار از اهمیت برخوردار است.

اگرچه مطالعه یک مهارت زبانی پذیرفتنی و نوشتار یک مهارت زبانی مولد می‌باشد، اما گفته شده است که همبستگی قوی میان این دو مهارت زبانی وجود دارد. خواندن و نوشتن مهارت‌های جدایی‌ناپذیر برای آموزش زبان هستند. مهارت‌های خواندن و نوشتن را نمی‌توان به عنوان مهارت شنیداری و کلامی از یکدیگر مجزا کرد. مطالعه بر نوشتار تاثیر گذار است و نوشتار بر مطالعه اثر گذار است و آنها اثرات متقابلی بر یکدیگر دارند. همانطور که افراد شروع به خواندن می‌کنند، اطلاعات را به دست می‌آورند و بر اساس آنچه به دست می‌آورند یک درک شخصی ایجاد می‌کنند و پس از آن درک خود را به صورت نوشتار مطرح می‌کنند. به عبارت دیگر افراد با مطالعه اطلاعات را به دست می‌آورند و آنچه را که به آن فکر می‌کنند، می‌دانند و درک می‌کنند را با نوشتار نشان می‌دهند. هرچند افراد در ابتدا که شروع به مطالعه می‌کنند باید نگرش مثبتی به مطالعه داشته باشند. نگرش دانش‌آموزان نسبت به مطالعه تحت تاثیر عواملی قرار دارد که درک خواندن آنها را تحت تاثیر قرار می‌دهد و مهارت‌های مانند نوشتار را ایجاد می‌کند. علاوه بر این تایید شده است که دانش‌آموزانی که نگرش مثبتی به خواندن دارند تمایل دارند تا آنچه را که خواندند را بنویسند.

هنگامی که تحقیقات مربوطه مورد بررسی قرار می‌گیرند مشاهده می‌شود که بعضی از این مطالعات به بررسی نگرش‌های مطالعه پرداختند [۳]، [۴] و بعضی از آنها به وضعیت نوشتاری دانش‌آموزان پرداختند. هر چند، تعداد مطالعات در رابطه با ارتباط میان نگرش مطالعاتی و وضعیت نوشتاری دانش‌آموزان بسیار اندک است و همه آنها بر ارتباط مهارت‌های نوشتاری و مطالعاتی و نه مهارت‌های مطالعه و وضعیت نوشتاری تمرکز دارند. به همین دلیل، برای ایجاد یک برنامه درسی اثربخش در رابطه با ادغام نوشتار و مطالعه برای مدارس ابتدایی به مطالعات بیشتری نیاز می‌باشد. از اینرو هدف این پژوهش بررسی ارتباط میان نگرش‌های مطالعاتی دانش‌آموزان ابتدایی و وضعیت نوشتاری آنها می‌باشد. به منظور بررسی رابطه میان نگرش مطالعاتی و وضعیت نوشتاری سوالات زیر مطرح شدند:

۱- آیا همبستگی معناداری میان نگرش‌های مطالعاتی دانش‌آموزان و وضعیت نوشتاری آنها وجود دارد؟

۲- تا چه حد نگرش‌های مطالعاتی می‌توانند وضعیت نوشتاری دانش‌آموزان را پیش‌بینی کنند؟

روش شناسی

در این تحقیق از مدل بررسی به هم پیوسته استفاده شد. این مدل یکی از مدل‌های رایج در تحقیقات مربوطه می‌باشد [۵]. مدل بررسی به هم پیوسته برای تعیین ارتباط میان متغیرهای مختلف در تحقیقات آموزشی و اجتماعی مورد استفاده قرار می‌گیرد و هدف آن شناسایی وجود هم‌بستگی یا سطح آن در تغییرات مربوط به آن میان دو یا چند متغیر می‌باشد [۶].

جمعیت این مطالعه برابر با دانش‌آموزان مدارس ابتدایی در شهرکرد می‌باشد. به منظور ایجاد نمونه برای این مطالعه ۴۱۶ دانش‌آموز از ۶ مدرسه ابتدایی دولتی بر اساس روش نمونه برداری تصادفی انتخاب شدند. برای تشخیص نمونه مطالعه، مدارس ابتدایی این مطالعه بر

اساس روش نمونه برداری گروه سه لایه و براساس ساختار اجتماعی- اقتصادی (بالا، متوسط و پایین منطقه) که داوطلب شرکت در این مطالعه بودند انتخاب شدند. شرکت کنندگان از بی نامی و محرمانگی پاسخ های خود اطمینان حاصل کردند. ۲۳۴ نفر (۵۳,۴۷٪) از دانش آموزان پسر و ۱۹۹ نفر (۴۶٪) آنها دختر بودند.

ابزار

به منظور پاسخ به پرسشنامه تحقیق، از مقیاس های نگرش مطالعاتی و مقیاس وضعیت نوشتار [۷] استفاده شد. اطلاعات این مقیاس ها در زیر ارائه شده است

مقیاس نگرش مطالعاتی. در این مطالعه مقیاس نگرش مطالعاتی برای گردآوری داده ها و پاسخ به سوالات تحقیق مورد استفاده قرار گرفت. این مقیاس شامل ۲۵ آیتم از نوع ۵ امتیازی لیکرت می باشد. آلفای کرونباخ این مقیاس ۰,۹۰ می باشد و هرچه این مقیاس بالاتر باشد سطح نگرش نسبت به مهارت های مطالعاتی دانش آموزان بیشتر می باشد.

مقیاس وضعیت نوشتاری

در این مطالعه از مقیاس وضعیت نوشتاری ایجاد شده به وسیله پیازا و سیبرت (۲۰۰۸) به منظور گردآوری داده ها برای پاسخ به سوالات پژوهش استفاده شد. این مقیاس شامل ۲۱ آیتم و ۵ امتیاز لیکرت می باشد. آلفای کرونباخ این مقیاس ۰,۸۹ می باشد و هر چه این امتیاز بالاتر باشد سطح وضعیت نوشتاری دانش آموزان بالاتر است.

تحلیل داده ها

از تحلیل ضریب همبستگی گشتاور پیرسون برای تعیین همبستگی میان متغیرها و تحلیل رگرسیون و تحلیل سطح پیش بینی نگرش مطالعاتی دانش آموزان برای وضعیت نوشتاری آنها استفاده شد.

یافته ها

در این بخش از تحقیق همبستگی میان نگرش های مطالعاتی دانش آموزان و وضعیت نوشتاری آن ها و پیش بینی نگرش مطالعاتی دانش آموزان و تاثیر آن بر وضعیت نوشتاری آنها بررسی شده است. اولین سوال فرعی تحقیق این است که رابطه معناداری میان وضعیت مطالعاتی دانش آموزان و وضعیت نوشتاری آنها وجود دارند؟ به منظور پاسخ به این سوال فرعی، تحلیل ضریب همبستگی انجام شود. به این منظور همبستگی میان نگرش های مطالعاتی دانش آموزان و وضعیت مطالعاتی آنها در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۱: ماتریس همبستگی نگرش های مطالعاتی برای وضعیت نوشتاری

وضعیت نوشتاری		
	r	نگرش مطالعاتی
		.730**

بر اساس یافته های تحقیق در رابطه با همبستگی میان نگرش های مطالعاتی دانش آموزان و وضعیت نوشتاری آنها، به رابطه ی مثبت و معنادار میان نگرش مطالعاتی و وضعیت نوشتاری آنها پی برده شد ($r = .730, p < .01$). با افزایش امتیاز در مقیاس نگرش مطالعاتی، نگرش مثبت تری نسبت به مطالعه به وجود می آید و از این رو می توان بیان کرد که افزایش در امتیاز نگرش های مطالعاتی بر وضعیت نوشتاری دانش آموزان تاثیر مثبتی می گذارد. بر اساس همین شیوه می توان بیان کرد که هرچه نگرش دانش آموزان نسبت به مطالعه بیشتر باشد، وضعیت نوشتاری مثبت تری مشاهده می شود. از سوی دیگر تحلیل رگرسیون گام به گام برای ارزیابی پیش بینی نگرش های مطالعاتی دانش آموزان برای وضعیت نوشتاری مورد استفاده قرار گرفت و نتایج به دست آمده در جدول ۲ در زیر نشان داده شدند.

جدول ۲: پیش‌بینی نگرش مثبت برای وضعیت نوشتاری

	B	Std. Error	β	t	Sig.
	19.825	4.304		4.607	.000
وضعیت نوشتاری	1.132	.054	.730	21.121	.000

Note: $R = .730$, $R^2 = .532$, $F(1,392) = 446.079$, $p = .000$

تحلیل رگرسیون، نگرش مطالعاتی دانش‌آموزان نسبت به وضعیت نوشتاری آنها را مشخص کرد که نگرش‌های مطالعاتی دانش‌آموزان یک عامل پیش‌بینی‌کننده قابل توجه برای وضعیت نوشتاری آنها می‌باشد. ۵۴ درصد از تعبیرات کل در وضعیت نوشتاری دانش‌آموزان به وسیله نگرش‌های مطالعاتی آنها توضیح داده می‌شود ($R = .730$, $R^2 = .532$, $p < .01$). با توجه به داده‌های گردآوری شده می‌توان بیان کرد که نگرش‌های مطالعاتی دانش‌آموزان به طور کامل پیش‌بینی‌کننده قابل توجهی برای وضعیت نوشتاری آنها است.

بحث و نتیجه گیری

این باور وجود دارد که نگرش‌های مطالعاتی می‌توانند موجب ایجاد وضعیت نوشتاری شود. به عقیده استوتسکی [۸] افرادی که توانایی نوشتاری بهتری دارند، نسبت به افراد با توانایی نوشتاری ضعیف، تمایل مطالعاتی بیشتری دارند و افراد با تمایلات بیشتر، به مطالعه نسبت به افراد با تمایلات مطالعه ضعیف، تمایل بیشتری به ایجاد نوشتار با قواعد نحوی کامل دارند. همانطور که تئوری یادگیری ساختارگرایانه ادعا می‌کند که نوشتار و مطالعه فعالیت‌های ایجاد معنی هستند. زمانی که افراد چیزی را می‌نویسند و یا مطالعه می‌کنند، معانی به صورت مستمر در حال ایجاد شدن هستند و از این رو هرچه دانش‌آموزان بیشتر مطالعه کنند، آنها بیشتر با عبارات مطالعاتی آشنا می‌شوند و تمایل بیشتری به نوشتن نقل قول‌های مطالعه شده که پیش از این مورد مطالعه قرار دادند، دارند. در این راستا بر اساس نتایج به دست آمده در این تحقیق پی برده شد که یک رابطه مثبت و معنادار ($r = .730, p < .01$) میان نگرش دانش‌آموزان نسبت به مطالعه و وضعیت نوشتاری آنها وجود دارد. در مطالعات انجام شده به وسیله گودمن و گودمن [۹]، استوتسکی (۱۹۸۳) و کارل، دوین و اسکی [۱۰] مشخص گردید که یک رابطه قوی میان مهارت‌های مطالعاتی دانش‌آموزان و مهارت‌های نوشتاری آنها وجود دارد. به طور مشابه لایون [۱۱] در مطالعه زبان شناختی نوشتار و مطالعه دانش‌آموزان به همبستگی قوی میان مهارت‌های نوشتاری و مطالعاتی اشاره کرد. به عقیده او، دانش‌آموزانی که بیشتر می‌نویسند، توانایی خواندن بهتری دارند و بهتر صحبت می‌کنند. علاوه بر این، این همبستگی در میان کلاس‌های مدرسه نیز بیشتر می‌باشد. نتایج به دست آمده در تحقیقات مربوطه همراستا با یافته‌ها در رابطه با همبستگی میان نگرش مطالعاتی و وضعیت نوشتاری می‌باشد. از این رو می‌توان بیان کرد که در راستای این یافته‌ها هرچه دانش‌آموزان در معرض مطالعه بیشتر قرار بگیرند، عملکرد نوشتاری آنها مثبت‌تر می‌شود. از سوی دیگر نتایج تحلیل رگرسیون نگرش مطالعاتی برای وضعیت نوشتاری نشان داد که نگرش‌های مطالعاتی دانش‌آموزان یک عامل پیش‌بینی کننده مهم ($R = .730, R^2 = .532, p < .01$) برای وضعیت نوشتاری آنها است. از این رو می‌توان بیان کرد که مطالعه و نوشتار، مهارت‌های زبانی جدایی ناپذیر می‌باشند و نگرش‌های مطالعاتی تاثیر مثبتی بر وضعیت نوشتاری دانش‌آموزان دارد. نگرش‌های مطالعاتی مثبت می‌تواند دانش‌آموزان را به مطالعه ترغیب کنند و از این رو آنها تمایل پیدا می‌کنند تا آنچه را که یاد گرفتند بنویسند. در این رابطه کراشن [۱۲] بر هدف مطالعه به عنوان اکتساب زبانی و توسعه نوشتاری تاکید کرد. علاوه بر این، می‌توان مشاهده کرد که دانش‌آموزانی که بیشتر مطالعه می‌کنند، با اصطلاحات مطالعاتی بیشتر آشنا می‌شوند و تمایل پیدا می‌کنند تا آنچه را که مطالعه کرده‌اند یا درس‌هایی که آموخته‌اند، بنویسند. شاناهان [۱۳] پی برد که مطالعه و نوشتار بر یکدیگر اثر گذار هستند و از این رو مولفه‌های ساختاری را به اشتراک می‌گذارند که می‌توانند در این حوزه به دست می‌آیند و سپس در حوزه‌های دیگر مورد استفاده قرار گیرند. چال و جاکوب [۱۴] پیشنهاد کردند که نوشتار و مطالعه همبستگی قوی دارند و بر یکدیگر اثر گذار هستند و موجب بهبود یادگیری می‌شوند.

در نتیجه یافته‌های این مطالعه، پیشنهاد می‌شود که مهارت‌های نوشتاری و مطالعاتی در پشتیبانی از یکدیگر برای توسعه نگرش مطالعاتی دانش‌آموزان و سپس نوشتن آنچه که به آن فکر می‌کنند، مورد استفاده قرار گیرد. همچنین پیشنهاد می‌شود که همبستگی میان نگرش مطالعاتی، وضعیت نوشتاری و دیگر مهارت‌های زبانی مانند صحبت کردن و گوش دادن در سطوح آموزشی مختلف تحلیل شود.

منابع و مراجع

- [1] Allan, J., & Bruton, A. (1998). Squeezing out the juice: Perceptions of reading in the secondary schools. Edinburgh:Scottish Council for Research in Education.
- [2] Goodman, K. S. (1995). The reading process. Carrell, P. L., Devine, J. and Eskey, D. E. (Eds.). Interactive approaches to second language reading. NY: Cambridge University Press.
- [3] Unal, E. (2010). An analysis of the writing dispositions of fourth and fifth grade elementary school pupils. *Education*, 131(2), 319-330.
- [4] Unal, E. (2010). An analysis of the reading attitudes of elementary school fourth and fifth grade students. *The New Educational Review*, 22(3-4), 117-127
- [5] Cohen, J., Cohen, P., West, S. G. & Aiken, L. S. (2003). Applied multiple regression/correlation analysis for the behavioural sciences. (3rd ed.). Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- [6] McMillan, J. H. & Schumacher, S. (2006). Research in education: Evidence-based inquiry (6th ed.). Boston: Pearson Education Ltd.
- [7] Piazza, C. L. & Siebert, C. F. (2008). Development and validation of a writing dispositions scale for elementary and middle school students. *The Journal of Educational Research*, 101(5), 275-285.
- [8] Stotsky, S. (1983). Research on reading-writing relationships: A synthesis and suggested directions. *Language Arts*, 60(5), 627-642.
- [9] Goodman, K. & Goodman, Y. (1983). Reading and writing relationships: Pragmatic functions. *Language Arts*, 60(5), 590-599.
- [10] Carrell, P.L., Devine, J. & Eskey, D. (1988). Interactive approaches to second language reading. Cambridge University Press.
- [11] Loban, W. (1963). The language of elementary school children. Urbana, IL: National Council of Teachers of English.
- [12] Krashen, S.D. (1993). The power of reading: Insights from the research. Englewood Cliffs, New Jersey: Libraries Unlimited, Inc.
- [13] Shanahan, T. (1984). Nature of reading-writing relation: An exploratory multivariate analysis. *Journal of Educational Psychology*, 76, 466-477.
- [14] Chall, J. S. & Jacobs, V. A. (1983). Writing and reading in the elementary grades: Developmental trends among low SES children. *Language Arts*, 60(5), 617-626.